

5.17.

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Fyzika

Vzdělávací předmět: Fyzika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět **Fyzika** je jedním z oborů vzdělávací oblasti **Člověk a příroda**, která poskytuje žákům hlubší porozumění přírodních zákonitostí, a tím i lépe se orientovat v běžném životě. **Fyzika** svým badatelským charakterem výuky umožňuje žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních procesů rozvíjením dovedností objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat, měřit, vytvářet a ověřovat hypotézy o podstatě pozorovaných jevů, analyzovat výsledky ověřování a vyvozovat z nich závěry ústní i písemnou formou s přihlédnutím na domluvená pravidla. Osvojením si základních fyzikálních pojmů, veličin a zákonitostí vede žáky k porozumění fyzikálních jevů a procesů odehrávajících se v přírodě, v běžném životě i ve vědě a technice. Předmět **Fyzika** učí žáky poznávat a rozlišovat příčiny fyzikálních jevů, analyzovat informace, plánovat postupy řešení problémů, a tím přispívá k základům orientování se v technických oborech dalšího vzdělávání a rozšiřování obzoru poznání.

Výuka směřuje k:

- osvojení si základních poznatků z vybraných okruhů fyziky
- získání vědomostí a dovedností k řešení jednoduchých fyzikálních problémů s využitím pokusů, experimentů, měření
- myšlení, které vyžaduje ověřování domněnek o fyzikálních jevech vyhledáváním informací, logickému uvažování, kritickému myšlení
- využívání získaných poznatků k rozvíjení odpovědných občanských postojů i v oblasti vědy a techniky
- získávání a upevňování dovednosti pracovat podle pravidel bezpečné práce při pozorování, měření a experimentování

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Fyzika je povinným vyučovacím předmětem pro žáky 2. stupně ZŠ v 6. až 9. ročníku. Vyučuje se dvě hodiny týdně, pouze v 6. ročníku jazykové třídy jedna hodina týdně. Výuka **Fyziky** probíhá zpravidla v odborné učebně fyziky, event. v kmenových třídách. V určitých případech může výuka probíhat i v jiných prostorách školy nebo i mimo budovu školy.

Vyučování **Fyziky** kooperuje především s vyučováním v matematice, chemii, zeměpise, přírodopise a praktických činnostech. Vazba mezi vyučováním ve fyzice a matematice je oboustranná např. při řešení úloh s fyzikálním obsahem matematickými postupy. V určitých vzdělávacích oblastech je těsná vazba fyziky k

přírodopisu a zeměpisu. Spolupráci učitelů fyziky a chemie si vyžaduje řízení vyučovacího procesu při přenosu praktických dovedností v experimentování i prolínání vědomostí určitých tematických celků. Žák základní školy získává ve **Fyzice** ucelené srozumitelné informace o základních fyzikálních zákonech, aplikovaných do přírody a běžného života v základních tematických celcích:

1. **Látky a tělesa**
2. **Pohyb těles. Síly**
3. **Mechanické vlastnosti tekutin**
4. **Energie**
5. **Zvukové děje**
6. **Elektromagnetické a světelné děje**
7. **Vesmír**

Ve vyučovacím předmětu **Fyzika** je naplňována také část vzdělávacího oboru **Výchova ke zdraví** a povinně zařazená některá témata **Ochrany člověka za mimořádných událostí**. Výuku některých zvolených témat lze realizovat formou krátkodobých projektů.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel

- učí různým metodám poznávání přírodních jevů, procesů a fyzikálních vlastností
- vede žáky k vyhledávání a zpracovávání informací z literatury a internetu
- umožňuje pozorovat, měřit, experimentovat v dané oblasti fyziky
- učí plánovat, organizovat, vyhodnocovat a zdokumentovat výsledky experimentu
- motivuje žáky k učení využitím různých metod i k celoživotnímu vzdělávání
- vede žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vytváří praktické problémové úlohy a učí problémy řešit
- na modelových příkladech učí algoritmu řešení problémů
- ukáže, jak poznatky zobecňovat a aplikovat do běžného života
- vysvětlí základy logického uvažování při řešení fyzikálních zákonů
- rozvíjí schopnost objevovat, formulovat problém a hledat řešení
- podporuje samostatnost, tvořivost a při řešení některých problémů týmovou spolupráci
- poukazuje na využívání moderní techniky a technologií při řešení problémů

Kompetence komunikativní

Učitel

- učí stručně, přehledně i objektivně sdělovat postup i výsledky pozorování
- vede žáky k přesné fyzikální terminologii při vyjadřování i svých názorů
- podporuje kritiku a sebekritiku
- umožní prezentovat vlastní názory a myšlenky, organizuje diskusi
- důsledně vyžaduje dodržování pravidel chování a bezpečnosti práce v učebně fyziky

- ve výuce podporuje využití dalších forem komunikace

Kompetence sociální a personální

Učitel

- vede žáky k osvojování dovednosti kooperace a společného hledání řešení problémů
- učí žáky pracovat v týmech za podmínek efektivní spolupráce
- rozvíjí schopnost zastávat v týmu různé role
- podporuje vzájemnou pomoc v dané situaci
- netoleruje projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu
- ve výuce podporuje koedukovanou výchovu dětí
- vyžaduje dodržování pravidel chování, s kterými byli žáci seznámeni

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáky k poznání možnosti rozvoje i zneužití fyziky
- vede žáky k ochraně zdraví a k aktivní ochraně životního prostředí
- netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a neadekvátní chování žáků
- učí žáky správně jednat v různých mimořádných situacích
- učí žáky poskytnout první pomoc v dané situaci a za daných podmínek
- vychovává žáky jako svobodné občany, plnící své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci
- učí žáky plánovat, provádět pozorování, experimenty a zpracovávat výsledky
- v rámci možností školy využívá při práci moderní techniku, internet a nové informace v daných oblastech fyziky
- seznamuje žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- vede žáky k dodržování a plnění povinností
- při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- různými formami seznamuje žáky s profesemi blízkými fyzice

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru

Látky a tělesa

Očekávané výstupy

Žák

- změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa
- uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí
- předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty
- využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů

Učivo

- **měřené veličiny** - délka, objem, hmotnost, teplota a její změna a čas
- **skupenství látek** - souvislost skupenství látek s její částicovou stavbou, difúze

Pohyb těles. Síly

Očekávané výstupy

Žák

- rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu
- využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles
- změří velikost působící síly
- určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici
- využívá Newtonovy zákony pro objasňování či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích
- aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů

Učivo

- **pohyby těles** - pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný, pohyb přímočarý a křivočarý
- **gravitační pole a gravitační síla** - přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa
- **tlaková síla a tlak** - vztah mezi tlakovou silou, tlakem a obsahem plochy, na niž síla působí
- **třecí síla** - smykové tření, ovlivňování velikosti třecí síly v praxi
- **výslednice dvou sil stejných a opačných směrů**
- **Newtonovy zákony** - první, druhý (kvalitativně), třetí
- **rovnováha na páce a pevné kladce**

Mechanické vlastnosti tekutin

Očekávané výstupy

Žák

- využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů
- předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní

Učivo

- **Pascalův zákon** - hydraulická zařízení
- **hydrostatický a atmosférický tlak** - souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny, souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře

- **Archimédův zákon** - vztlaková síla, potápění, vznášení se a plování těles v klidných tekutinách

Energie

Očekávané výstupy

Žák

- určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa
- využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem
- využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh
- určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem
- zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Učivo

- **formy energie** - pohybová a polohová energie; vnitřní energie; elektrická energie a výkon; výroba a přenos elektrické energie, jaderná energie, štěpná reakce, jaderný reaktor, jaderná elektrárna; ochrana lidí před radioaktivním zářením
- **přeměny skupenství** - tání a tuhnutí, skupenské teplo tání, vypařování a kapalnění, hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny
- **obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie**

Zvukové děje

Očekávané výstupy

Žák

- rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku
- posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí

Učivo

- **vlastnosti zvuku** - látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku, rychlost šíření zvuku v různých prostředích, odraz zvuku na překážce, ozvěna, pohlcování zvuku, výška zvukového tónu

Elektromagnetické a světelné děje

Očekávané výstupy

Žák

- sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu
- rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí
- rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností
- využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů

- využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní
- zapojí správně polovodičovou diodu
- využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona o odrazu světla při řešení problémů a úloh
- rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami

Učivo

- **elektrický obvod** - zdroj napětí, spotřebič, spínač
- **elektrické a magnetické pole** - elektrická a magnetická síla, elektrický náboj, tepelné účinky elektrického proudu, elektrický odpor, stejnosměrný elektromotor, transformátor, bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními
- **vlastnosti světla** - zdroje světla, rychlost světla ve vakuu v různých prostředích, stín, zatmění Slunce a Měsíce, zobrazení odrazem na rovinném, dutém a vypuklém zrcadle (kvalitativně), zobrazení lomem tenkou spojkou a rozptylkou (kvalitativně), rozklad bílého světla hranolem

Vesmír

Očekávané výstupy

Žák

- objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet
- odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností

Učivo

- **sluneční soustava** - její hlavní složky, měsíční fáze
- **hvězdy** - jejich složení

Vyučovací předmět: **Fyzika**
 Ročník: **6.**

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozliší na příkladech těleso a látku - určí danou látku - porovná vlastnosti pevných, kapalných a plyných látek - doloží na příkladech, že působení dvou těles je vždy vzájemné - rozliší, zda působením síly došlo ke změně tvaru či pohybu tělesa - charakterizuje gravitační sílu, jako působení gravitačního pole, které je kolem každého tělesa - objasní gravitační pole Země, určí směr gravitační síly - uvede přibližnou charakteristiku hlavní jednotky: Newton, uvede násobky a díly - změří danou sílu siloměrem a zapíše výsledek - rozliší částice látky (atom, molekula), určí, z čeho se skládá atom a molekula - charakterizuje pojem: neustálý pohyb částic, uvede jevy, které pohyb potvrzují (difuze) <ul style="list-style-type: none"> - uvede hlavní jednotku délky, díly a násobky - změří danou délku měřidlem a zapíše výsledek (odchylka měření) - určí aritmetický průměr z naměřených hodnot dané veličiny - vyjádří délku při dané jednotce jinou jednotkou délky <ul style="list-style-type: none"> - uvede hlavní jednotku objemu, díly a násobky - změří objem (kapalného a pevného tělesa) při použití odměrného válce, zapíše výsledek - vyjádří výsledek měřené veličiny číselnou hodnotou a jednotkou <ul style="list-style-type: none"> - uvede hlavní jednotku hmotnosti, díly a násobky - zvaží dané těleso na rovnoramenných váhách a hmotnost zapíše <ul style="list-style-type: none"> - uvede jednotku hustoty a vyjádří hustotu při dané jednotce jinou jednotkou hustoty - vyhledá hustotu v tabulkách 	<p><u>Látky a tělesa</u> <u>Vlastnosti látek a těles. Stavba látek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - látky a tělesa - vlastnosti látek, skupenství látek - vzájemné působení těles, síla - gravitační síla gravitační pole - měření síly - atomy a molekuly - difuze - souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou <p><u>Měřené veličiny</u> <u>Měření délky</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnávání a měření - jednotky délky - délková měřidla - měření délky - opakované měření délky <p><u>Měření objemu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jednotky objemu - měření objemu kapalného tělesa - měření objemu pevného tělesa <p><u>Měření hmotnosti tělesa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hmotnost - rovnoramenné váhy - jednotky hmotnosti - měření hmotnosti pevných těles a kapalin <p><u>Hustota</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hustota látky - výpočet hustoty látky - výpočet hmotnosti tělesa 	<p>OSV: Rozvoj schopností poznávání Mezipředmětové vztahy: Ch</p> <p>OSV: Kooperace a kompetice Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání OSV: Kooperace a kompetice Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>OSV: Kooperace a kompetice</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - využívá s porozuměním vztah pro výpočet hustoty - uvede hlavní jednotku času, díly a násobky - změří čas a zapíše výsledek s jednotkou - vyjádří čas při dané jednotce jinou jednotkou času - posoudí, zda se objem tělesa při dané změně teploty zvětší či zmenší - uvede jednotky teploty - změří teplotu a rozdíl teplot teploměrem a zapíše výsledek - objasní pojem: elektrování těles - ověří existenci elektrického pole a charakterizuje elektrickou sílu jako působení elektrického pole na těleso - popíše elektrické pole pomocí siločár - určí, zda se budou dvě tělesa přitahovat, odpuzovat, nebudou elektricky působit - popíše složení atomu - uvede, čím se liší atomy prvků - uvede druh elektrického náboje protonu, elektronu, neutronu - určí (na základě znalosti počtu elektronů a protonů), zda jde o kladný, záporný iont, nebo neutrální atom - stanoví rozdíly mezi magnety přírodními a umělými - popíše póly magnetu a stanoví, jaké se přitahují a jaké odpuzují - objasní pojem: magnetizace látky - stanoví umístění severního a jižního magnetického pólu Země - podle schématu sestaví elektrický obvod - rozlišuje mezi pojmy uzavřený a otevřený elektrický obvod - obecně charakterizuje elektrický proud a napětí - rozliší vodič a izolant 	<p><u>Měření času</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jednotky času - měření času <p><u>Měření teploty</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - změna objemu kapalného, plynného a pevného tělesa při zahřívání a ochlazování - jednotky teploty - měření teploty tělesa <p>Elekromagnetické a světelné děje</p> <p><u>Elektrické a magnetické pole</u></p> <p><u>Elektrické vlastnosti látek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrování těles při vzájemném dotyku, elektrický náboj - elektrické pole, elektrická síla - model atomu - atomy chemických prvků - ionty <p><u>Magnetické vlastnosti látek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - magnety přírodní a umělé - póly magnetů - magnetické pole, magnetická síla - magnetizace látky - indukční čáry magnetického pole - magnetické pole Země <p><u>Elektrický obvod. Elektrický proud</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sestavení elektrického obvodu - elektrický proud a napětí - vodiče elektrického proudu a izolanty - zahřívání vodiče při průchodu elektrického proudu 	<p>EGS: Objevujeme Evropu a svět</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání EV: Základní podmínky života</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání Mezipředmětové vztahy: Ch</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání Mezipředmětové vztahy: Z</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - uvede, že při průchodu elektrického proudu se vodič zahřívá - prokáže znalost zásad správného použití elektrických spotřebičů - uvede, že kolem elektrického vodiče je magnetické pole - popíše cívku a zakreslí schématickou značku - uvede příklady využití elektromagnetu v praxi - vymezí rozdíl mezi rozvětveným a nerozvětveným elektrickým obvodem - prokáže znalost zásad správného užití elektrických spotřebičů - popíše zásady při poskytování první pomoci při úrazu elektrickým proudem 	<ul style="list-style-type: none"> - pojistka - zásady správného užívání elektrických spotřebičů <u>Magnetické pole elektrického proudu</u> - magnetické pole cívky - elektromagnet - užití elektromagnetu <u>Elektrický obvod</u> - rozvětvený a nerozvětvený elektrický obvod - bezpečné zacházení s elektrickým zařízením - první pomoc při úrazu elektrickým proudem 	<p>OSV: Kooperace a kompetice</p>	

Vyučovací předmět: **Fyzika**
 Ročník: **7.**

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvede hlavní jednotky příslušné fyzikální veličiny, díly a násobky - změní vhodně zvolenými měřidly vybrané fyzikální veličiny - objasní klid a pohyb tělesa jako stálost polohy vzhledem k jinému tělesu - objasní pojem: trajektorie a vysvětlí rozdíl mezi trajektorií a dráhou, pohyb přímočarý a křivočarý - popíše pohyb posuvný a otáčivý - rozezná, zda jde o pohyb rovnoměrný či nerovnoměrný - používá s porozuměním vztah: $v = s/t$ - znázorní orientovanou úsečkou sílu o známé velikosti, směru, působišti - určí graficky a výpočtem výslednici sil stejného i opačného směru - vysvětlí, kdy dochází k rovnováze sil - určí graficky výslednici sil různého směru - používá vztah mezi gravitační silou a hmotností $F_g = m \cdot g$ - uvede přibližnou charakteristiku jednotky síly: Newton, změní velikost síly - stanoví rozdíl mezi tíhou a gravitační silou - objasní podstatu prvního, druhého a třetího pohybového zákona - použije znalosti o pohybových zákonech k objasnění běžných situací - používá vztah pro moment síly: $M = F \cdot a$ - vyjádří rovnováhu na páce, kladce, kole na hřídeli (nakloněné rovině) objasní funkci páky, kladky kola na hřídeli (nakloněné rovině) v praxi - objasní princip nakloněné roviny 	<p><u>Látky a tělesa</u></p> <p><u>Měřené veličiny</u></p> <p><u>Převádění jednotek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jednotky délky - jednotky objemu - jednotky hustoty - jednotky hmotnosti - jednotky času <p><u>Pohyb těles. Síly</u></p> <p><u>Pohyb těles</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - klid a pohyb tělesa - trajektorie a dráha pohybu - druhy pohybu, přímočarý a křivočarý - rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb - rychlost rovnoměrného pohybu - průměrná rychlost <p><u>Výslednice dvou sil stejných a opačných směrů</u></p> <p><u>Síla a skládání sil</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - znázornění síly tělesa - skládání sil stejného směru - skládání sil opačného směru a rovnováha sil <p><u>Gravitační síla a gravitační pole</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vztah mezi gravitační silou a hmotností <p><u>Newtonovy zákony</u></p> <p><u>Rovnováha na páce a pevné kladce</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - účinek síly na těleso otáčivé kolem osy otáčení - páka, užití páky - kladky a kladkostroj - kolo na hřídeli - nakloněná rovina 	<p>Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání Mezipředmětové vztahy: M</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje tlakovou sílu - pro výpočet používá vztah: $p = F/S$ - na praktických příkladech uvede, jak lze tlak zmenšit či zvětšit - na konkrétních příkladech objasní, jak můžeme třecí sílu zvětšit nebo zmenšit <ul style="list-style-type: none"> - objasní podstatu Pascalova zákona - charakterizuje hydrostatický tlak - objasní využití Pascalova zákona v hydraulických zařízeních - popíše účinky gravitační síly na kapaliny <ul style="list-style-type: none"> - objasní vznik vztakové síly při ponoření tělesa do kapaliny <ul style="list-style-type: none"> - objasní podstatu Archimédova zákona - vyvodí (z porovnání vztakové a gravitační síly), zda se těleso potopí, bude se vznášet nebo bude plovat <ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje atmosférický tlak - určí (porovnáním tlaků v uzavřené nádobě a atmosférického), zda bude v nádobě přetlak či podtlak - uvede, jak se mění atmosférický tlak s nadmořskou výškou - objasní pojem: vztaková síla v atmosféře a uvede příklady praktického využití <ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje zdroj světla - objasní vznik stínu za tělesem - popíše měsíční fáze - uvede vlastnosti rychlosti světla 	<p><u>Tlaková síla a tlak</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tlaková síla - tlak - tlak v praxi <p><u>Třecí síla</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - třecí síly v denní a technické praxi - smykové tření <p><u>Mechanické vlastnosti tekutin</u></p> <p><u>Pascalův zákon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hydraulické zařízení - účinky gravitační síly Země na kapalinu <p><u>Hydrostatický tlak</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vztaková síla působící na těleso v kapalině - souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny <p><u>Archimédův zákon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vztaková síla - potápění, plování a vznášení se stejnorodého tělesa v kapalině <p><u>Mechanické vlastnosti plynů</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - atmosféra Země <p><u>Atmosférický tlak</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - měření a změny atmosférického tlaku - vztaková síla působící na těleso v atmosféře Země <p><u>Elektromagnetické a světelné děje</u></p> <p><u>Vlastnosti světla</u></p> <p><u>Světelné jevy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - světelné zdroje - rychlost světla - měsíční fáze - stín, zatmění Slunce a Měsíce 	<p>EV: Základní podmínky života</p> <p>Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>EV: Základní podmínky života</p> <p>Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>Mezipředmětové vztahy: Z</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání</p> <p>Mezipředmětové vztahy: Z, Př - 8. ročník</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí zákon odrazu světla - aplikuje tento zákon při objasňování principu zobrazování předmětu rovinným zrcadlem - aplikuje znalost chování paprsků na kulovém zrcadle při objasňování principu zobrazování předmětu 	<ul style="list-style-type: none"> - odraz světla, zákon o odrazu světla - zobrazení rovinným zrcadlem - zobrazení předmětu kulovým zrcadlem - zrcadla v praxi 		

Vyučovací předmět: **Fyzika**
 Ročník: **8.**

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozliší fyzikální jednotku od veličiny - uvede příklady fyzikálních jednotek základních, násobků i vedlejších - uvede hlavní jednotku práce (Joule) a výkonu (Watt), uvede jejich díly a násobky - při řešení problémů a úloh používá vztahy: $W = F \cdot s$; $P = W / t$ - získané vědomosti aplikuje na řešení úloh výpočtu práce, výkonu - objasní souvislost mezi konáním práce a pohybovou nebo polohovou energií tělesa - při řešení problémů a úloh užívá vztah pro výpočet polohové energie: $E_p = m \cdot g \cdot h$ - posoudí vztah pohybové energie tělesa s hmotností a rychlostí tělesa - charakterizuje vnitřní energii tělesa (jako celkovou polohovou a pohybovou energii částic) - určí, jak se mění vnitřní energie tělesa při konání práce nebo při tepelné výměně - vypočítá množství tepla přijatého či odevzdaného při tepelné výměně řešením praktických úloh - rozpozná v přírodě i v praktickém životě některé formy tepelné výměny - rozpozná základní skupenské poměry ve svém okolí i v přírodě - určí skupenské teplo tání a tuhnutí - vymezí faktory určující vypařování a varu kapaliny - využívá poznatky k řešení problémů a úloh o tání a tuhnutí látek - vysvětlí zeledrování těles a jevů s tím souvisejících - rozliší pokusně vodič a izolant - objasní podstatu elektrostatické indukce - stanoví nezbytné podmínky průchodu elektrického proudu obvodem 	<p>Látky a tělesa</p> <p><u>Měřené veličiny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - fyzikální veličiny a jednotky - mezinárodní jednotky v SI <p>Energie</p> <p><u>Formy energie</u></p> <p><u>Práce, Výkon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - mechanická práce - výkon - výpočet práce z výkonu a času <p><u>Pohybová a polohová energie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pohybová energie - polohová energie - vzájemná přeměna pohybové a polohové energie <p><u>Vnitřní energie, Teplo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - změna teploty těles tepelnou výměnou - teplo přijaté nebo odevzdané při tepelné výměně - tepelná výměna prouděním - tepelné záření - využití energie slunečního záření <p><u>Přeměny skupenství</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - změny skupenství látek - tání a tuhnutí, skupenské teplo tání - hlavní faktory ovlivňující vypařování a var kapaliny - kapalnění - anomálie vody <p>Elektromagnetické a světelné děje</p> <p><u>Elektrické pole</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrické vlastnosti látek - vodič a izolant v elektrickém poli <p><u>Elektrický proud</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrický proud a měření - elektrické napětí a měření 	<p>Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>Mezipředmětové vztahy: M, Z, CH</p> <p>EV: Základní podmínky života</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání</p> <p>Mezipředmětové vztahy: M</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - změří elektrický proud ampérmetrem a zapíše hodnotu s jednotkou - změří elektrické napětí voltmetrem v elektrickém obvodu - uvede příklady zdrojů elektrického napětí a určí směr elektrického proudu v obvodu - objasní Ohmův zákon - při řešení úloh použije vztah veličin: $R = U / I$ a definuje jednotku elektrického odporu 1 Ohm - rozezná paralelné a sériové zapojení rezistorů v elektrickém obvodu - při řešení úloh použije vztahy pro elektrickou práci: $W = U \cdot I \cdot t$, a výkon: $P = U \cdot I$ - vysvětlí souvislosti mezi elektrickým výkonem, příkonem a účinností elektrických spotřebičů - rozpozná zdroje zvuku - rozliší tón a hluk (aplikuje závislost výšky tónu na kmitočtu) - objasní odraz zvuku a vysvětlí vznik ozvěny - v úlohách využije poznatek, že rychlost zvuku závisí i na prostředí - uvede některé možnosti zmenšování škodlivých vlivů hluku 	<p><u>Elektrický obvod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohmův zákon, elektrický odpor - reostat, dělič napětí - elektrická práce - výkon elektrického proudu <p><u>Zvukové děje</u></p> <p><u>Vlastnosti zvuku</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zvukový rozruch a rychlost šíření - šíření zvuku prostředím - odraz zvuku, ozvěna, pohlcování zvuku - tón, výška tónu - ucho jako přijímač zvuku - ochrana před nadměrným hlukem 	<p>EV: Vztah člověka k prostředí Lidské aktivity a problémy životního prostředí Mezipředmětové vztahy: Př</p>	

Vyučovací předmět: **Fyzika**
 Ročník: **9.**

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ověří, zda je v okolí cívky magnetické pole, a znázorní graficky průběh indukčních čar - určí, jak se mění magnetické pole v závislosti na elektrickém proudu - popíše účinky stejnorodého magnetického pole na cívku s elektrickým proudem - uvede příklady využití v praxi - objasní pojmy: elektromagnetická indukce, indukovaný proud, indukované napětí - popíše princip vzniku střídavého proudu a napětí - rozliší stejnosměrný proud od střídavého na základě jejich časového průběhu - určí periodu střídavého napětí (proudu) z kmitočtu a naopak - objasní činnost transformátoru - používá s porozuměním transformační poměr - uvede příklady použití transformátoru v praxi - charakterizuje vedení elektrického proudu v kapalinách (jako usměrněný pohyb volných iontů) - charakterizuje vedení elektrického proudu v plynech (jako usměrněný pohyb volných iontů a elektronů) - charakterizuje vedení elektrického proudu v polovodičích (jako pohyb volných elektronů a děr) - stanoví, od čeho závisí velikost elektrického proudu v polovodičích - uvede rozdíly ve stavbě polovodičů typu N a P - uvede schématickou značku polovodičové diody a správně ji zapojí - uvede příklady využití polovodičů v praxi - uvede některé domácí spotřebiče a vysvětlí správné zacházení při práci - uvede bezpečnostní předpisy a zásady práce s elektrickými spotřebiči - vysvětlí postup poskytnutí první pomoci při úrazu elektrickým proudem 	<p><u>Elektromagnetické a světelné děje</u> <u>Elektrické a magnetické pole</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - magnetické pole cívky s proudem - elektromagnet a jeho užití - působení magnetického pole na cívku s proudem - elektromotor - elektromagnetická indukce <p><u>Střídavý proud</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vznik střídavého proudu - měření střídavého napětí a proudu - transformátory - rozvodná elektrická síť <p><u>Vedení elektrického proudu v kapalinách a plynech</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vedení elektrického proudu v kapalinách - vedení elektrického proudu v plynech <p><u>Vedení elektrického proudu v polovodičích</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jak lze měnit odpor polovodičů - polovodič typu N a P - polovodičová dioda <p><u>Bezpečné zacházení s elektrickými zařízeními</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrické spotřebiče - ochrana před úrazem elektrickým proudem - první pomoc při úrazu elektrickým proudem 	<p>OSV: Rozvoj schopností poznávání</p> <p>OSV: Rozvoj schopností poznávání</p> <p>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>Mezipředmětové vztahy: M</p> <p>Mezipředmětové vztahy: PČ - 8. ročník</p> <p>Mezipředmětové vztahy: Vz</p> <p>EV: Základní podmínky života</p>	

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem: elektromagnetické vlny - uvede způsoby využití elektromagnetických vln v praxi - vysvětlí rozdíl mezi luminiscencí a světlem laseru - uvede některé zdroje záření (eventuelně popíše využití v praxi) - určí, zda nastává lom od kolmice či ke kolmici na rozhraní dvou prostředí - rozpozná spojku a rozptylku - popíše chování paprsků na tenké spojce a rozptylce a aplikuje na principu zobrazení tenkou čočkou - objasní princip zobrazení oční čočkou - objasní krátkozrakost a dalekozrakost oka a podstatu jejich korekce - uvede několik příkladů použití lupy - objasní podstatu dalekohledu - vysvětlí pojem: radioaktivita - vysvětlí pojem: řetězová reakce - popíše princip jaderného reaktoru - uvede možnosti ochrany před zářením - zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivů na životní prostředí - objasní pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet - vymezí sluneční soustavu - objasní střídání dne a noci, střídání ročních období rotací a oběhem Země - objasní vznik měsíčních fází - charakterizuje sluneční soustavu - Slunce, planety, planety, komety, meteory - uvede rozdíly mezi hvězdou a planetou - vysvětlí, jaký je rozdíl mezi galaxií a souhvězdím 	<p><u>Elektromagnetické záření</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - elektromagnetické vlny a záření - zdroje záření <p><u>Vlastnosti světla</u></p> <p><u>Světelné jevy a jejich využití</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - co už víme o světle - lom světla - čočky, zobrazení čočkami - optické vlastnosti oka - lupa a mikroskop - dalekohledy - rozklad bílého světla hranolem <p>Energie</p> <p><u>Formy energie</u></p> <p><u>Jaderná energie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - atomová jádra, radioaktivita - využití jaderného záření - jaderná reakce - uvolňování jaderné energie - jaderný reaktor - jaderná energetika - ochrana před zářením <p><u>Obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výroba a přenos elektrické energie <p>Vesmír</p> <p><u>Země a vesmír</u></p> <p><u>Sluneční soustava</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - naše Galaxie <p><u>Hvězdy - jejich složení</u></p>	<p>Mezipředmětové vztahy: Př - biologie</p> <p>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí Mezipředmětové vztahy: CH Ochrana člověka za mimořádných událostí</p> <p>Mezipředmětové vztahy: Z</p>	